

DESPRE SPIRITUL DE ECHIPĂ

Profesor Rădoi Ionica Iuliana
Liceul Teoretic „Iulia Zamfirescu”, Mioveni

1. Doi oameni identici nu constituie o echipă

Evident că utilizăm termenul de „echipă” și atunci când avem de-a face cu un grup de oameni care sapă un șanț. În zilele noastre însă, oamenii nu se adună în primul rând ca să-și amplifice puterile și să treacă de la două brațe la opt sau zece. În activitățile economice și sociale, în cele care presupun decizie și creație, echipa este un apel către diversitate; oamenii se unesc ca să se completeze. Ei se constituie în echipă pentru că în formații individuale sunt incompleți. Slăbiciunea lor nu este de natură musculară, ci de natură intelectuală. Orice intelect individual, oricât de puternic, nu-și are decât o limitată putere de pătrundere în esența fenomenelor. Se petrece aici ceva ca în fotografia în relief. Din mai multe unghiuri sunt emise radiații. Nici una în parte nu ne dă o imagine completă. Dar prin suprapunerea lor se creează fotografia în relief.

În epoca revoluției tehnico-științifice, echipa este un fruct al teoriei cunoașterii. Intelectualul individualist a murit odată cu epoca de artizanat. Până și meșteșugul medieval era obligat să se constituie în breaslă, creația lui era una de atelier.

Cunoașterea a ieșit din faza întreprinderii individuale. Oamenii, ca să acopere mai mult din rezultate, se întovărășesc. Dacă unul nu aduce elemente noi față de ansamblul la care se afiliază, atunci însumarea lui este o simplă adăugire fizică nesemnificativă, și nu o însumare intelectuală. Nu este mai puțin adevărat că, pentru a-și traduce și înțelege părțile proprii pe care le aduc în coșul comun, oamenii trebuie să aibă un limbaj comun. De aceea, dacă, pe de o parte, doi oameni identici nu formează echipă, la cealaltă extremitate stă situația a doi oameni care nu pot face o echipă pentru că sunt atât de diferiți încât nu au un limbaj comun. Legea echipei ar fi deci: limbaj comun, aport eterogen.

2. Echipa este subordonată proiectului

Există o idee în spatele unei echipe, un obiectiv comun. Acesta cristalizează voința membrilor de a sta împreună. Premiul Nobel pentru biologie a fost acordat cu niște ani în urmă unei echipe franceze formată din profesorii Lwoff, Monod și Jacob. Atât timp cât au stat împreună, lucrând la subiectul chimismului celulei, al proceselor de bază ale vieții, cei trei au constituit un singur tot. În afara proiectului însă, ei sunt individualități puternice, autorii a trei eseuri care îi arată în toată specificitatea lor; primul a scris cartea *Ordinea biologică*, al doilea a scris *Hazardul și necesitatea* și al treilea a scris *Logica viului*. Sunt stiluri diferite, convingeri diverse, specialități variate, experiențe nesuprapuse. Limbajul este comun și proiectul este unificator. Toffler în cartea sa, mult comentată, *Șocul viitorului*, critică instituțiile rigide ale timpurilor noastre, care formează oamenii în echipe permanente, legate de proiecte încremenite. Instituțiile ar trebui, spune el, să se facă și să se desfacă după cum sunt schițate sau se încheie proiectele. Se sugerează o nouă formă de a crea instituțiile în viitor, care este una *ad-hoc*. Este, în previziunea lui Toffler, și un reproș justificat pe care-l face instituțiilor rigide, care în cursul revoluției tehnico-științifice au arătat cât de greu se adaptează la progresul faptelor și al realității.

3. Orice echipă are un centru

Orice echipă presupune un element care are cel mai mare număr de conexiuni cu membrii echipei și transmite semnalele cele mai dese, permanente și mobilizatoare. În unele echipe, lucrul este evident. Nimeni nu se îndoiește că șeful acelei mari manufacturi de pictură a miilor de pânze semnate Rubens era Rubens însuși. Dar există și echipe unde distincția devine mai greu de făcut. Marele matematician Hardy și-a scris toate contribuțiile în colaborare cu un indian genial pe care îl prețuia foarte mult. Astăzi, nu încapă îndoială că Hardy era centrul echipei de doi.

O echipă care-și neagă centrul sau îi reduce din importanță, sau îl trage în jos din gelozie colectivă se condamnă singură.

4. Gândirea de echipă este calitativ diferită de gândirea individuală

Lucrul ar fi fost mai greu de spus înainte de inventarea cuvântului “sistemic”. Echipa favorizează gândirea sistemică; izolarea, nu. În colectiv există o porțiță spre ansamblu. Nostalgia întregului este extrem de veche. Omul s-a simțit întotdeauna specializat, lucrând limitat în părți; zeul suprem, după Xenofon, “în întregimea sa vede, în întregimea sa cugetă, în întregimea sa aude”.

În viziunea laică, desacralizată, echipa este cheia depășirii caracterului monodimensional, specializat, localizat al gândirii individuale. Echipa dă șansa sintezei și a întregului.

5. Spiritul de echipă e calitativ diferit de spiritul individual

În competiția individuală se întâmplă ca și la concurs: un loc nu poate să fie ocupat de două persoane în același timp; câștigul unuia este pierderea celui alt. Într-o echipă, câștigul altuia poate să fie și câștigul propriu, iar pierderea altuia poate să reprezinte pierderea proprie. Se dezvoltă o altă logică, o altă strategie. Competiția este înlocuită cu cooperarea. Nu poate să facă parte din echipă decât cel care ține la succesul ei în ansamblu și deci la reușita celorlalți parteneri.

Despre marele matematician Dieudonné se spune astăzi, în Franța, că este unul dintre bourbakiști. Grupul Bourbaki, după cum se știe, a cuprins – cu un nume colectiv inventat – pe cei mai îndrăzneți matematicieni ai stilului modern în Franța. Ei au redactat o operă tot colectivă semnată cu numele fictiv al celui ce acoperă în spatele său o echipă de circa 10 persoane. Într-atât au căutat bourbakiștii să se efașeze ca persoane în fața victoriei colective, încât matematicienii care au participat la grup nu numai că nu și-au menționat vreodată numele personale pe opera comună, dar nici n-au lăsat să se înțeleagă, sub alte forme, că ar fi fost părtași la alcătuirea ei. Gloria grupului, care este simbolul uneia din cele mai frumoase aventuri ale științei din zilele noastre, se răsfrânge asupra întregii științe franceze.

Spiritul de cooperare, spiritul de solidaritate, spiritul de echipă se educă. Din păcate, educația, prin structura ei, pune accentul mai mult pe competiție și performanță individuală. De abia acum încep să apară lecții colective, ținute de mai mulți profesori. În această privință, medicina este un pionier. Au început să apară premii pentru performanțele colective ale elevilor.

Sunt, de asemenea, date teme către un grup. Nici una din cele cinci idei de mai sus nu presupune însă că activitatea de echipă cere în mod obligatoriu prezența fizică simultană a oamenilor care lucrează într-o echipă. Contiguitatea spațială nu este cerută. Ideea proximității este împrumutată din cadrul muncii manuale, care este din ce în ce mai puțin relevantă în afacerile omenești. Printre membrii unei echipe trebuie să circule un fluid informațional; ei nu trebuie neapărat, pentru asta, să stea ochi în ochi; ședințele trebuie dozate cu artă și cu economie; timpul în care s-a enunțat un adevăr știut de ceilalți trebuie trecut la pierdere, după ce a fost multiplicat cu numărul participanților. Uneori, mai profitabilă decât o ședință este asigurarea că membrii unei echipe urmăresc aceleași recomandări bibliografice ale unui centru de documentare, că-și cultivă vocabularul comun și că-și comunică în mod regulat rezultatele, oricât de parțiale ar fi ele, sau chiar că sunt abonați la aceeași revistă.

În ceea ce privește școala, este evident că performanțele clasei ca grup este net superior performanțelor individuale. Ideile individuale se unesc și dau soluția pe care niciunul dintre elevi, individual nu ar fi dat-o într-o durată similară.